

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний
університет імені Володимира Винниченка

Факультет Математики, природничих наук та технологій
Кафедра Менеджменту та підприємництва

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
В.о. завідувача кафедри
В.А. Панченко д.с.н., проф. Панченко В.А.

«_01_»_вересня_2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПП 1.25 ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

Галузь знань: **05 Соціальні та поведінкові науки**
(шифр, назва галузі)

Спеціальність: **051 Економіка**
(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма: **Економічна безпека**
(назва)

Форма навчання: **Денна/ Заочна**
(денна, заочна,)

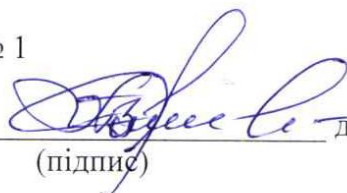
2023 – 2024 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни **Економічна безпека підприємства**
(назва навчальної дисципліни)
розроблена на основі освітньо-професійної програми **Економічна безпека,**
(назва ОПП)
навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня **першого**
(бакалаврського) за спеціальністю **051 Економіка**
(шифр і назва спеціальності)

Розробники: **Левченко О.М. – д.е.н., професор, Панченко О.П. – к.е.н., доцент**
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри
математики та методики її навчання

Протокол від «3» серпня 2023 року № 1
В.о.завідувача кафедри математики
та методики її навчання

д.ек. н., проф. Панченко В.А.
(прізвище та

ініціали)

Робочу програму перезатверджено на засіданні кафедри менеджменту та підприємництва

Протокол від «1» вересня 2023 року № 1
В.о.завідувача кафедри
менеджменту та підприємництва

д.ек. н., проф. Панченко В.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни **Економічна безпека підприємства** для студентів спеціальності 051 Економіка за першим (бакалаврськими) рівнем вищої освіти. – ЦДУ імені В. Винниченка, 2023. – 39 с.

© Левченко О.М., Панченко О.П.
2023 рік
© ЦДУ імені В. Винниченка,
2023 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6,0	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (назва)	Спеціальність: <u>051 Економіка</u> (шифр і назва)	Рік підготовки	
		4-й	-й
Загальна кількість годин – 180	Освітня програма: <u>Економічна безпека</u> (шифр і назва)	Семестр	
		7-8-й	-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти: <u>перший (бакалаврський)</u>	Лекції	
		42 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		36 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		102 год.	год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
Вид контролю:			
Екзамен			

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Економічна безпека підприємства» є формування у здобувачів освіти системи теоретичних знань та практичних навичок економіко-правового характеру щодо розвитку відносин між зацікавленими особами зовнішнього та внутрішнього середовищ в системі управління підприємством з метою підвищення рівня його економічної безпеки в ринковій економіці.

Основними *завданнями*, які мають бути вирішені під час викладання дисципліни, є формування знань, умінь та навичок щодо розв'язання проблем: розпізнавання кризових явищ (симптоми, причина, природа, рівень та час впливу);

прогнозування наслідків розвитку кризових явищ та їхнього впливу на результати діяльності підприємства, стан економічної безпеки підприємства; визначення можливостей запобігання кризі та/або її пом'якшення; забезпечення функціонування підприємства в умовах криз.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

загальні	фахові
ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ФК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки. ФК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення. ФК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

ПРН4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні основи забезпечення економічної безпеки підприємства

Тема 1. Сутність економічної безпеки підприємства

Підприємства як форма бізнесу та підприємництва. Види діяльності підприємства. Бізнес та підприємництво: сутність та суб'єкти.

Економічна безпека як умова діяльності підприємства та його розвитку. Зміст безпекозабезпечувальної діяльності підприємства. Умови діяльності підприємства.

Економічна безпека як новітня наукова система. Передумови формування економічної безпекології як новітньої наукової системи. Об'єкт економічної безпеки та напрямки досліджень у сучасній економічній безпекології.

Економічна безпека підприємства: зміст та еволюція поняття. Етапи еволюції економічної безпекології мікрорівня.

Тема 2. Загрози діяльності підприємства

Загрози діяльності підприємства: суть поняття. Зміст поняття «загроза діяльності підприємства». Відмінності понять «загроза», «небезпека» та «ризик»

Розвиток загрози діяльності підприємства. Етапи розвитку загрози діяльності підприємства. Ідентифікація умов, обставин та ситуацій в діяльності підприємства, за яких процеси та події перетворюються на загрозу його діяльності.

Класифікація загроз діяльності підприємства у вітчизняній економіці. Ознаки класифікації загроз діяльності підприємства. Загрози загального характеру діяльності вітчизняних підприємств та мегачинники, які їх визначають. Визначення видів загроз діяльності підприємства.

Тема 3. Структура та індикатори економічної безпеки підприємства

Поняття індикаторів і складових структури економічної безпеки підприємства.

Економічна та суспільно-політична складові економічної безпеки підприємства.

Фінансова складова економічної безпеки підприємства. Сутність фінансової складової економічної безпеки підприємства. Способи забезпечення фінансової складової економічної безпеки підприємства.

Інтелектуальна і кадрова складові економічної безпеки підприємства.

Науково-технологічна складова економічної безпеки підприємства.

Правова складова економічної безпеки підприємства.

Інформаційна складова економічної безпеки. Сутність інформаційної складової економічної безпеки підприємства. Оцінювання вартості інформації.

Екологічна складова економічної безпеки підприємства.

Силова складова економічної безпеки підприємства.

Ринкова складова економічної безпеки підприємства.

Інтерфейсна складова економічної безпеки підприємства.

Тема 4. Нормативно-правове забезпечення економічної безпеки підприємства

Нормативно-правова основа економічної безпеки держави. Основні нормативно-правові акти, що визначають державну політику у сфері національної та економічної безпеки України. Актуальні загрози у сфері економічної безпеки підприємства та напрями державної політики щодо їх подолання.

Напрями державного регулювання економічної безпеки підприємства. Напрями нормативно-правового забезпечення державного регулювання економічної безпеки підприємства.

Органи державного регулювання економічної безпеки підприємства. Основні повноваження органів, що здійснюють державне регулювання економічної безпеки підприємства.

Тема 5. Інформаційне забезпечення як складова економічної безпеки підприємства

Структура і система функціонування інформаційних ресурсів підприємства. Основні терміни та визначення.

Інформаційно-забезпечувальна модель економічної безпеки підприємства. Функції підрозділів технічного захисту інформації.

Класифікація ризиків в системі інформаційного забезпечення безпеки підприємства

Проблеми інформаційної підтримки прийняття рішень в управлінні безпекою підприємства. Упровадження міжнародних стандартів фінансової звітності у практичну діяльність підприємства.

Інформаційне забезпечення економічної розвідки

Досвід упровадження інформаційних систем управління на підприємствах.

Міжнародні стандарти безпеки ІОС. Організаційно-технічні заходи щодо забезпечення безпеки.

Змістовий модуль 2. Система економічної безпеки підприємства

Тема 6. Система економічної безпеки підприємства: призначення, властивості, функції, структура

Призначення, властивості та функції системи економічної безпеки підприємства. Зміст поняття «система економічної безпеки підприємства». Функції та властивості системи економічної безпеки підприємства.

Структура системи економічної безпеки підприємства за функціональним підходом. Підходи до побудови структури системи економічної безпеки підприємства. Принципи побудови системи економічної безпеки підприємства.

Структура системи економічної безпеки підприємства за об'єктно-суб'єктними підходом. Об'єкти, суб'єкти та способи захисту у системі економічної безпеки підприємства.

Тема 7. Концепція розроблення, статус, детермінанти та режими функціонування системи економічної безпеки підприємства

Концепція розроблення системи економічної безпеки підприємства. Зміст концепції розроблення системи економічної безпеки підприємства.

Детермінанти системи економічної безпеки підприємства.

Режими функціонування системи економічної безпеки підприємства.

Статус системи економічної безпеки підприємства у системі управління підприємством. Способи імплементації системи економічної безпеки підприємства до системи управління підприємством. Переваги та обмеження системи економічної безпеки підприємства як підсистеми та надсистеми у системі управління підприємством.

Тема 8. Цілепокладання у системі економічної безпеки підприємства

Мета у системі економічної безпеки підприємства: походження, сутність, формування та узгодження. Зміст поняття «мета» та «цілепокладання» у системі економічної безпеки підприємства. Роль людини як антропоного елемента у процедурах цілепокладання у системі економічної безпеки підприємства.

Індивідуальні психологічні особливості суб'єктів економічної безпеки підприємства у процедурах цілепокладання. Поняття суб'єкта економічної безпеки підприємства у контексті психологічної моделі людини.

Процедури цілепокладання у системі економічної безпеки підприємства. Інструментарій індивідуального та колективного узгодження цілей у системі економічної безпеки підприємства.

Тема 9. Трансформації системи економічної безпеки підприємства

Трансформації системи економічної безпеки підприємства: природа та причини. Зміст та характер трансформації системи економічної безпеки підприємства. Види трансформацій системи економічної безпеки підприємства. Причини виникнення потреби у трансформації системи економічної безпеки підприємства.

Управління трансформаціями системи економічної безпеки підприємства. Результат реалізації проекту трансформації системи економічної безпеки підприємства. Основні елементи проекту трансформації системи економічної безпеки підприємства.

Тема 10. Методичні підходи до оцінки та аналізу економічної безпеки підприємств

Критерії економічної безпеки підприємства. Схема розрахунку сукупного критерію економічної безпеки підприємства.

Якісні та кількісні показники аналізу рівня економічної безпеки підприємства. Алгоритм проведення функціонального аналізу.

Оцінювання рівня економічної безпеки підприємства. Проблеми оцінювання економічної безпеки підприємства. Рівень економічної безпеки та його види. Скореговані величини амортизаційних відрахувань та величина прибутку як показники забезпечення економічної безпеки підприємства. Вплив інвестицій на забезпечення економічної безпеки підприємства.

Методика оцінювання складових економічної безпеки підприємства.

Тема 11. Об'єктивізація системи економічної безпеки підприємства

Структурний підрозділ з економічної безпеки як форма об'єктивізації системи економічної безпеки підприємства. Зміст об'єктивізації системи економічної безпеки підприємства та її особливості залежно від статусу системи.

Імплементация структурного підрозділу з економічної безпеки до організаційної структури управління підприємством. Суть імплементации структурного підрозділу з економічної безпеки до організаційної структури управління підприємством. Послідовність імплементации структурного підрозділу з економічної безпеки до організаційної структури управління підприємством.

Адаптація системи управління підприємством до імплементации системи економічної безпеки. Сутність адаптації системи управління підприємством до імплементации системи економічної безпеки. Інструментарій адаптації системи управління підприємством до імплементации системи економічної безпеки.

Тема 12. Організаційні зміни при адаптації системи управління підприємством до імплементации системи економічної безпеки

Використання моделі «айсберг» С.Н. Германа для адаптації системи управління підприємством до імплементации системи економічної безпеки. Налаштування для адаптації системи управління підприємством до імплементации системи економічної безпеки модель «айсберга».

Проведення змін в управлінні підприємством при імплементации системи економічної безпеки підприємства до системи управління підприємством. Послідовність дій з імплементации системи економічної безпеки підприємства у систему управління підприємством.

Подолання опортуністичної поведінки працівників підприємства при створенні структурного підрозділу з економічної безпеки. Типи опортуністичної поведінки персоналу підприємства при створенні структурного підрозділу з економічної безпеки.

Змістовий модуль 3. Система оцінювання та забезпечення економічної безпеки підприємства

Тема 13. Оцінювання економічної безпеки підприємства на мікрорівні

Оцінювання економічної безпеки підприємства: зміст та результати процесу. Зміст поняття «оцінювання», «оцінка», «оцінна діяльність». Призначення оцінної системи, її структури, елементи та їхній взаємозв'язок.

Оцінна система в економічній безпекології мікрорівня: структура та співвідношення елементів. Характерні риси оцінювання в економічній безпекології мікрорівня. Аксиоми оцінювання в економічній безпекології мікрорівня. Проблемні питання оцінювання в економічній безпекології мікрорівня.

Основні підходи до оцінювання економічної безпеки підприємства. Функціональний підхід до оцінювання економічної безпеки підприємства, його переваги та обмеження. Індикативний підхід до оцінювання економічної безпеки

підприємства, його переваги і обмеження. Матричний підхід до оцінювання економічної безпеки підприємства, його переваги та обмеження.

Суб'єкти використання оцінок економічної безпеки підприємства. Мотиви зацікавленості суб'єктів використання оцінок економічної безпеки підприємства.

Тема 14. Забезпечення економічної безпеки підприємства

Безпекозабезпечувальна діяльність підприємства: зміст, особливості та умови здійснення. Способи безпекозабезпечувальної діяльності підприємства.

Компетенції структурного підрозділу підприємства з економічної безпеки. Виняткові та спільні компетенції структурного підрозділу підприємства з економічної безпеки.

Структура підрозділу підприємства з економічної безпеки. Правила складання штатного розкладу структурного підрозділу підприємства з економічної безпеки.

Регламент діяльності структурного підрозділу підприємства з економічної безпеки.

Оцінювання результатів та ефективності діяльності структурного підрозділу підприємства з економічної безпеки.

Тема 15. Рейдерство в Україні: зміст, історичні аспекти, об'єкти, суб'єкти та способи рейдерських дій

Рейдерство: зміст поняття. Зміст поняття «рейдерство», передумови його виникнення, операції злиття/поглинання. Види рейдерства, характерні риси рейдерства в Україні. Відмінності рейдерства від легальних операцій із злиття-поглинання підприємства.

Рейдерство в Україні: аналіз історії. Відмінність рейдерства в Україні і за кордоном. Негативні наслідки від рейдерства для підприємства та для національної економіки. Історія розвитку рейдерства в Україні.

Об'єкти та суб'єкти рейдерській дій.

Способи рейдерських дій для захоплення майна підприємства. Ідентифікація способів рейдерських дій за його основними ознаками. Особливості застосування способів рейдерських дій. Ознаки змін у зовнішньому середовищі діяльності підприємства, що свідчать про ймовірність підприємства стати об'єктом рейдерської атаки.

Способи рейдерських дій, які застосовуються для захоплення підприємств, що діють в організаційно-правовій формі акціонерного товариства.

Тема 16. Способи захисту підприємництва від рейдерських атак

Причини неготовності підприємства до рейдерської атаки.

Превентивні способи захисту підприємства від рейдерської атаки. Особливості, переваги та обмеження превентивних способів захисту підприємства від рейдерської атаки. Умови використання превентивних способів захисту підприємства від рейдерської атаки.

Міжнародний досвід боротьби підприємства із рейдерським захопленням. Способи протидії рейдерському захопленню підприємства, що використовуються у міжнародній практиці.

Способи захисту підприємства від рейдерського нападу, що вже почався. Способи протидії рейдерському нападу, що розпочався. Умови результативного застосування способів протидії рейдерському нападу, що розпочався. Відмінності застосування превентивних способів захисту підприємства від способів протидії рейдерському нападу, що розпочався.

Нормативні документи у законодавстві України, які містять норми протидії рейдерству. Основні нормативні документів України, спрямовані на боротьбу з рейдерством. Проблемні аспекти законодавства України з протидії рейдерству.

Пріоритети удосконалення законодавства щодо протидії рейдерським діям. Способи вирішення проблеми розкриття необхідної інформації про емітента та акціонерів в Україні.

Недоліки чинного законодавства України, які надають рейдерам змогу працювати на українському ринку. Способи вирішення проблеми визначення недійсності рішень загальних зборів акціонерів за позовом окремого акціонера.

Змістовий модуль 4. Особливості безпекозабезпечувальної діяльності підприємства

Тема 17. Вплив органів державної влади на економічну безпеку підприємства

Органи державної влади, рішення яких впливають на економічну безпеку підприємства. Склад органів державної влади, рішення яких впливають на економічну безпеку підприємства. Характер впливу рішень органів державної влади на економічну безпеку підприємства.

Адаптація системи економічної безпеки підприємства до рішень органів державної влади. Причини необхідності адаптації системи економічної безпеки підприємства до рішень органів державної влади. Характер адаптації системи економічної безпеки підприємства до впливу рішень органів державної влади.

Інструменти адаптації системи економічної безпеки до рішень органів державної влади. Рівень та види адаптації системи економічної безпеки підприємства до рішень органів державної влади, їх загальна характеристика. Каталізатори та інгібітори адаптації системи економічної безпеки підприємства до рішень органів державної влади.

Тема 18. Дезорганізація безпекозабезпечувальної діяльності підприємства

Ознаки та причини дезорганізації безпекозабезпечувальної діяльності підприємства. Сутність дезорганізації безпекозабезпечувальної діяльності підприємства та її вплив. Ознаки дезорганізації безпекозабезпечувальної діяльності підприємства та її наслідки.

Патології системи економічної безпеки підприємства. Суть патології системи економічної безпеки підприємства. Основні причини виникнення патології системи економічної безпеки підприємства. Головні наслідки патології системи економічної безпеки підприємства. Загальні напрями усунення патології системи економічної безпеки підприємства.

Тема 19. Економічна безпека зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Сутність економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Сутність та основні завдання зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Причини підвищення ризикованості зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Безпекоорієнтоване управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства, його зміст та причини актуалізації. Критерії і складові безпекоорієнтованого управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.

Забезпечення економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Інструментарій забезпечення економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	СРС		л	п	лаб.	інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні основи забезпечення економічної безпеки підприємства												
Тема 1. Сутність економічної безпеки підприємства	10	2				8						
Тема 2. Загрози діяльності підприємства	10	2	2			6						
Тема 3. Структура та індикатори економічної безпеки підприємства	10	4	2			4						
Тема 4. Нормативно-правове забезпечення економічної безпеки підприємства	10	2	2			6						
Тема 5. Інформаційне забезпечення як складова економічної безпеки підприємства	10	2	2			6						
Всього за модулем 1	50	12	8			30						
Змістовий модуль 2. Система економічної безпеки підприємства												
Тема 6. Система економічної безпеки підприємства: призначення, властивості, функції, структура	10	2	2			6						
Тема 7. Концепція розроблення, статус, детермінанти та режими функціонування системи економічної безпеки підприємства	10	2	2			6						
Тема 8. Цілепокладання у системі економічної безпеки підприємства	10	2	2			6						
Тема 9. Трансформації системи економічної безпеки підприємства	10	2	2			6						
Тема 10. Методичні підходи до оцінки та аналізу економічної безпеки підприємств	10	4	2			4						
Тема 11. Об'єктивізація системи економічної	10	2	2			6						

безпеки підприємства												
Тема 12. Організаційні зміни при адаптації системи управління підприємством до імплементації системи економічної безпеки	10	2	2			6						
Всього за модулем 2	70	16	14			40						
Змістовий модуль 3. Система оцінювання та забезпечення економічної безпеки підприємства												
Тема 13. Оцінювання економічної безпеки підприємства на мікрорівні	8	2	2			4						
Тема 14. Забезпечення економічної безпеки підприємства	8	2	2			4						
Тема 15. Рейдерство в Україні: зміст, історичні аспекти, об'єкти, суб'єкти та способи рейдерських дій	10	2	2			6						
Тема 16. Способи захисту підприємництва від рейдерських атак	8	2	2			4						
Всього за модулем 3	34	8	8			18						
Змістовий модуль 4. Особливості безпекозабезпечувальної діяльності підприємства												
Тема 17. Вплив органів державної влади на економічну безпеку підприємства	10	2	2			6						
Тема 18. Дезорганізація безпекозабезпечувальної діяльності підприємства	8	2	2			4						
Тема 19. Економічна безпека зовнішньоекономічної діяльності підприємства	8	2	2			4						
Всього за модулем 4	26	6	6			14						
Усього годин	180	42	36			102						

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1. денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Сутність економічної безпеки підприємства План 1. Бізнес та підприємництво: сутність та суб'єкти. 2. Економічна безпека як умова діяльності підприємства та його розвитку. 3. Економічна безпекологія як новітня наукова система. 4. Економічна безпека підприємства: зміст та еволюція поняття	2
2	Тема 2. Загрози діяльності підприємства План: 1. Загроза діяльності підприємства: суть поняття. 2. Розвиток загрози діяльності підприємства. 3. Класифікація загроз діяльності підприємства у вітчизняній економіці.	2
3	Тема 3. Структура та індикатори економічної безпеки підприємства План 1. Поняття індикаторів і складових структури економічної безпеки підприємства 2. Безпека підприємства у фінансовій сфері 3. Безпека підприємства в інтелектуальній і кадровій сферах 4. Безпека підприємства у техніко-технологічній сфері 5. Безпека підприємства в політико-правовій сфері 6. Безпека підприємства в інформаційній сфері 7. Безпека підприємства в екологічній сфері 8. Безпека підприємства у силовій сфері 9. Ринкова складова економічної безпеки підприємства 10. Інтерфейсна складова економічної безпеки підприємства	4
4	Тема 4. Нормативно-правове забезпечення економічної безпеки підприємства План: 1. Нормативно-правова основа економічної безпеки держави. 2. Напрями державного регулювання економічної безпеки підприємства. 3. Органи державного регулювання економічної безпеки підприємства.	2
5	Тема 5. Інформаційне забезпечення як складова економічної безпеки підприємства План 1. Основні терміни і визначення. 2. Функції підрозділів технічного захисту інформації. 3. Міжнародні стандарт безпеки ІОС. 4. Організаційно-технічні заходи щодо забезпечення безпеки.	2
6	Тема 6. Система економічної безпеки підприємства: призначення, властивості, функції, структура План: 1. Призначення, властивості та функції системи економічної безпеки підприємства. 2. Структура системи економічної безпеки підприємства за	2

	<p>функціональним призначенням.</p> <p>3. Структура системи економічної безпеки підприємства за об'єктивно-суб'єктивним підходом.</p>	
7	<p>Тема 7. Концепція розроблення, статус, детермінанти та режими функціонування системи економічної безпеки підприємства</p> <p>План</p> <p>1. Концепція розроблення системи економічної безпеки підприємства.</p> <p>2. Детермінанти системи економічної безпеки підприємства.</p> <p>3. Режими функціонування системи економічної безпеки підприємства.</p> <p>4. Статус системи економічної безпеки підприємства ум системі управління підприємством.</p>	2
8	<p>Тема 8. Цілепокладання у системі економічної безпеки підприємства</p> <p>План</p> <p>1. Мета у системі економічної безпеки підприємства: походження, сутність, формування та узгодження.</p> <p>2. Індивідуальні психологічні особливості суб'єктів економічної безпеки підприємства у процедурах цілепокладання.</p> <p>3. Процедури цілепокладання у системі економічної безпеки підприємства.</p>	2
9	<p>Тема 9. Трансформації системи економічної безпеки підприємства</p> <p>План</p> <p>1. Трансформації системи економічної безпеки підприємства: природа та причини.</p> <p>2. Управління трансформаціями системи економічної безпеки підприємства.</p>	2
10	<p>Тема 10. Методичні підходи до оцінки та аналізу економічної безпеки підприємств</p> <p>План</p> <p>1. Вимоги до формування системи показників для проведення аналізу внутрішніх факторів економічної безпеки підприємства.</p> <p>2. Формування системи показників за складовими економічної безпеки підприємства.</p> <p>3. Основи оцінки рівня економічної безпеки підприємства.</p> <p>4. Загальні методичні підходи до оцінки та аналізу економічної безпеки підприємства.</p> <p>5. Алгоритм оцінки рівня економічної безпеки.</p>	4
11	<p>Тема 11. Об'єктивізація системи економічної безпеки підприємства</p> <p>План:</p> <p>1. Структурний підрозділ з економічної безпеки як форма об'єктивізації системи економічної безпеки підприємства.</p> <p>2. Імплементация структурного підрозділу з економічної безпеки до організаційної структури управління підприємством.</p> <p>3. Адаптація системи управління підприємством до імплементации системи економічної безпеки</p>	2
12	<p>Тема 12. Організаційні зміни при адаптації системи управління підприємством до імплементации системи економічної безпеки</p> <p>План:</p> <p>1. Використання моделі «айсберг» С.Н. Германа для адаптації системи управління підприємством до імплементации системи економічної безпеки.</p>	2

	<p>2. Проведення змін в управлінні підприємством при імplementації системи економічної безпеки підприємства до системи управління підприємством.</p> <p>3. Подолання опортуністичної поведінки працівників підприємства при створенні структурного підрозділу з економічної безпеки.</p>	
13	<p>Тема 13. Оцінювання економічної безпеки підприємства на мікрорівні</p> <p>План</p> <p>1. Оцінювання економічної безпеки підприємства: зміст та результати процесу.</p> <p>2. Оцінна система в економічній безпекології мікрорівня: структура та співвідношення елементів.</p> <p>3. Основні підходи до оцінювання економічної безпеки підприємства.</p> <p>4. Суб'єкти використання оцінок економічної безпеки підприємства.</p>	2
14	<p>Тема 14. Забезпечення економічної безпеки підприємства</p> <p>План:</p> <p>1. Безпекозабезпечувальна діяльність підприємства: зміст, особливості та умови здійснення.</p> <p>2. Компетенції структурного підрозділу підприємства з економічної безпеки.</p> <p>3. Структура підрозділу підприємства з економічної безпеки.</p> <p>4. Регламент діяльності структурного підрозділу підприємства з економічної безпеки.</p> <p>5. Оцінювання результатів та ефективності діяльності структурного підрозділу підприємства з економічної безпеки</p>	2
15	<p>Тема 15. Рейдерство в Україні: зміст, історичні аспекти, об'єкти, суб'єкти та способи рейдерських дій</p> <p>План:</p> <p>1. Рейдерство: зміст поняття та передумови виникнення</p> <p>2. Об'єкти та суб'єкти рейдерській дій.</p> <p>3. Способи рейдерських дій для захоплення майна підприємства.</p> <p>4. Способи рейдерських дій, які застосовуються для захоплення підприємств, що діють в організаційно-правовій формі акціонерного товариства.</p>	2
16	<p>Тема 16. Способи захисту підприємництва від рейдерських атак</p> <p>План</p> <p>1. Причини неготовності підприємства до рейдерської атаки.</p> <p>2. Превентивні способи захисту підприємства від рейдерської атаки.</p> <p>3. Способи захисту підприємства від рейдерського нападу, що вже почався.</p> <p>4. Нормативні документи у законодавстві України, які містять норми протидії рейдерству.</p>	2
17	<p>Тема 17. Вплив органів державної влади на економічну безпеку підприємства</p> <p>План</p> <p>1. Органи державної влади, рішення яких впливають на економічну безпеку підприємства.</p> <p>2. Адаптація системи економічної безпеки підприємства до рішень органів державної влади.</p> <p>3. Інструменти адаптації системи економічної безпеки до рішень органів державної влади.</p>	2

18	Тема 18. Дезорганізація безпекозабезпечувальної діяльності підприємства 1. Ознаки та причини дезорганізації безпекозабезпечувальної діяльності підприємства. 2. Патології системи економічної безпеки підприємства.	2
19	Тема 19. Економічна безпека зовнішньоекономічної діяльності підприємства План 1. Сутність економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства. 2. Безпекоорієнтоване управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства 3. Забезпечення економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства.	2
	Разом	42

4.1.2. заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
	Разом	

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

4.2.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2. Загрози діяльності підприємства	2
2	Тема 3. Структура та індикатори економічної безпеки підприємства	2
3	Тема 4. Нормативно-правове забезпечення економічної безпеки підприємства	2
4	Тема 5. Інформаційне забезпечення економічної безпеки підприємства	2
5	Тема 6. Система економічної безпеки підприємства: призначення, властивості, функції, структура	2
6	Тема 7. Концепція розроблення, статус, детермінанти та режими функціонування системи економічної безпеки підприємства	2
7	Тема 8. Цілепокладання у системі економічної безпеки підприємства	2
8	Тема 9. Трансформації системи економічної безпеки підприємства	2
9	Тема 10. Критерії та показники економічної безпеки підприємства	2
10	Тема 11. Об'єктивізація системи економічної безпеки підприємства	2
11	Тема 12. Організаційні зміни при адаптації системи управління підприємством до імплементації системи економічної безпеки	2
12	Тема 13. Оцінювання економічної безпеки підприємства на мікрорівні	2
13	Тема 14. Забезпечення економічної безпеки підприємства	2
14	Тема 15. Рейдерство в Україні: зміст, історичні аспекти, об'єкти,	2

	суб'єкти та способи рейдерських дій	
15	Тема 16. Способи захисту підприємства від рейдерських атак	2
16	Тема 17. Вплив органів державної влади на економічну безпеку підприємства	2
17	Тема 18. Дезорганізація безпекозабезпечувальної діяльності підприємства	2
18	Тема 19. Економічна безпека зовнішньоекономічної діяльності підприємства	2
	Разом	36

4.2.2. заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
3		
	Разом	

4.3. Теми лабораторних занять

4.3.1 денна форма навчання

(не передбачено навчальним планом)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
3		
	Разом	

4.3.2. заочна форма навчання

(не передбачено навчальним планом)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
3		
	Разом	

4.4. Завдання для самостійної роботи

4.4.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Сутність економічної безпеки підприємства 1. Охарактеризуйте світовий досвід забезпечення економічної безпеки підприємства. 2. Сформулюйте основні концептуальні положення управління економічною безпекою підприємства. 3. Поясніть взаємозв'язок національної економічної безпеки та економічної безпеки підприємства	8
2	Тема 2. Загрози діяльності підприємства 1. Проведіть аналіз взаємозв'язку категорій «економічна безпека підприємства» та «ризик». 2. Охарактеризуйте загрози загального характеру діяльності вітчизняних підприємства та мегачинники, які їх визначають. 3. Поясніть умови за яких тіньова економіка становить загрозу діяльності вітчизняних підприємств.	6
3	Тема 3. Структура та індикатори економічної безпеки підприємства 1. Сформулюйте основні концептуальні положення управління економічною безпекою підприємства. 2. Порівняйте змістовність оцінювання рівня інформаційної та інноваційної безпеки підприємства. 3. Сформулюйте основні методичні підходи та показники їх оцінювання щодо визначення рівня інноваційної безпеки підприємства.	4
4	Тема 4. Нормативно-правове забезпечення економічної безпеки підприємства 1. Сформулюйте актуальні загрози у сфері економічної безпеки підприємства та напрямки державної політики щодо їх подолання. 2. Поясніть суть нормативно-правового забезпечення економічної безпеки в системі корпоративного управління підприємством	6
5	Тема 5. Інформаційне забезпечення економічної безпеки підприємства 1. Охарактеризуйте заходи із забезпечення інформаційної безпеки підприємства 2. Наведіть порівняльну характеристика способів одержання комерційної таємниці. 3. Сформулюйте заходи для ефективної системи інформаційної безпеки підприємства.	6
6	Тема 6. Система економічної безпеки підприємства: призначення, властивості, функції, структура 1. Охарактеризуйте функціональні підсистеми системи економічної безпеки підприємства. 2. Охарактеризуйте чинники, що ускладнюють побудову системи економічної безпеки підприємства за об'єктивно-суб'єктивним підходом. 3. Охарактеризуйте зовнішні та внутрішні суб'єкти захисту в системі економічної безпеки підприємства.	6
7	Тема 7. Концепція розроблення, статус, детермінанти та режими функціонування системи економічної безпеки підприємства 1. Сформулюйте способи імплементації системи економічної безпеки підприємства до системи управління підприємством.	6

	<p>2. Поясніть переваги та обмеження системи економічної безпеки підприємства як підсистеми та надсистеми у системі управління підприємствам.</p> <p>3. Поясніть процедуру формування концепції розроблення системи економічної безпеки підприємства.</p>	
8	<p>Тема 8. Цілепокладання у системі економічної безпеки підприємства</p> <p>1. Сформулюйте роль людини у процедурах цілепокладання у системі економічної безпеки підприємства.</p> <p>2. Охарактеризуйте основні та забезпечувальні дії щодо формування та узгодження цілей у системі економічної безпеки підприємства.</p> <p>3. Поясніть роль психологічного супроводу у системі економічної безпеки підприємства.</p>	6
9	<p>Тема 9. Трансформації системи економічної безпеки підприємства</p> <p>1. Сформулюйте результат реалізації проекту трансформації системи економічної безпеки підприємства.</p> <p>2. Охарактеризуйте заходи щодо подолання спротиву персоналу змінам, які виникають при трансформаціях системи економічної безпеки підприємства.</p> <p>3. Опишіть вплив цифрової трансформації на забезпечення економічної безпеки підприємства.</p>	6
10	<p>Тема 10. Критерії та показники економічної безпеки підприємства</p> <p>1. Сформулюйте та обґрунтуйте основні критерії і параметри стану підприємства, який відповідає стабільні та безперебійні виробничі діяльності.</p> <p>2. Сформулюйте та обґрунтуйте основні критерії і параметри стану підприємства, який відповідає фінансово-економічній стійкості.</p> <p>3. Сформулюйте можливий перелік критеріїв для здійснення експертного оцінювання рівня економічної безпеки підприємства</p>	4
11	<p>Тема 11. Об'єктивізація системи економічної безпеки підприємства</p> <p>1. Поясніть суть результативності діяльності структурного підрозділу з економічної безпеки підприємства.</p> <p>2. Опишіть інструментарій, що використовується для адаптації системи управління підприємством до імплементації системи економічної безпеки.</p>	6
12	<p>Тема 12. Організаційні зміни при адаптації системи управління підприємством до імплементації системи економічної безпеки</p> <p>1. Сформулюйте послідовність дій з імплементації системи економічної безпеки підприємства у систему управління підприємством.</p> <p>2. Поясніть суть призначення матриць розподілу дій та матриць функціональної взаємодії.</p>	6
13	<p>Тема 13. Оцінювання економічної безпеки підприємства на мікрорівні</p> <p>1. Сформулюйте проблемні питання оцінювання в економічній безпекології підприємства.</p> <p>2. Опишіть функціональне призначення оцінювання економічної безпеки мікрорівня.</p> <p>3. Наведіть приклади застосування оцінок об'єктів в економічній безпеці підприємства.</p> <p>4. Дослідіть методологію оцінювання рівня економічної безпеки підприємства.</p> <p>5. Сформулюйте мотиви зацікавленості суб'єктів використання оцінок економічної безпеки підприємства.</p> <p>6. Поясніть причини обмеженого застосування експертного підходу до</p>	4

	оцінювання економічної безпеки підприємства.	
14	Тема 14. Забезпечення економічної безпеки підприємства 1. Поясніть механізм забезпечення економічної безпеки підприємства: структура та функції. 2. Сформулюйте основні чинники визначення структури та функцій служби безпеки підприємства	4
15	Тема 15. Рейдерство в Україні: зміст, історичні аспекти, об'єкти, суб'єкти та способи рейдерських дій 1. Поясніть відмінність рейдерства в Україні від зарубіжних аналогів. 2. Проведіть аналіз стану рейдерства в Україні. 3. Надайте порівняльну характеристика «рейдерства» та «грінмейлу». 4. Опишіть злочини, пов'язані з рейдерством. 5. Визначте та опишіть суб'єкти підприємницького шпигунства.	6
16	Тема 16. Способи захисту підприємництва від рейдерських атак 1. Поясніть методи попередження «грінмейлу» і «рейдерства». 2. Сформулюйте способи захисту підприємства від «чорного», «сірого» та «білого» рейдерства. 3. Дослідіть ефективність протидії рейдерству в Україні. 4. Міжнародний досвід боротьби підприємства із рейдерським захопленням 5. Визначте форми відповідальності за діяння, пов'язані з рейдерством. 6. Опишіть сучасний стан законодавства щодо боротьби з рейдерством. 7. Поясніть порядок сприяння законодавчих змін позитивному результату та запобіганню «рейдерських захоплень» бізнесу.	4
17	Тема 17. Вплив органів державної влади на економічну безпеку підприємства 1. Дослідіть шляхи впливу органів державної влади на проблеми малого бізнесу щодо забезпечення економічної безпеки. 2. Сформулюйте вплив державної політики на економічну безпеку підприємства. 3. Сформулюйте вплив економічної безпеки держави на економічну безпеку підприємств.	6
18	Тема 18. Дезорганізація безпекозабезпечувальної діяльності підприємства 1. Сформулюйте причини виникнення безпекозабезпечувальної діяльності підприємства. 2. Охарактеризуйте масштаб дезорганізації безпекозабезпечувальної діяльності підприємства. 3. Проведіть аналіз публікацій щодо розгляду сутності причин, ознак та наслідків дезорганізації безпекозабезпечувальної діяльності підприємства.	4
19	Тема 19. Економічна безпека зовнішньоекономічної діяльності підприємства 1. Сформулюйте залежність ефективності розвитку підприємства від впливу його зовнішньоекономічної діяльності. 2. Сформулюйте взаємозв'язок економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємств з економічною безпекою підприємства. 3. Поясніть механізм регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємства.	4
	Разом	102

4.4.2. заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
3		
	Разом	

4.5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

(навчальним планом не передбачено)

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни Економічна безпека підприємства передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп'ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод, проектний метод тощо). Це допомагає розвивати навички дослідження, збору та аналізу даних, а також міждисциплінарний підхід. Використання інтерактивних інструментів, дозволяє студентам краще засвоювати матеріал, отримуючи негайний зворотний зв'язок.

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

Лекції залишаються основним джерелом передачі теоретичних знань.

Використання мультимедійних презентацій, графіків, схем допомагають студентам візуалізувати процеси та явища.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проектно-пошуковий, дослідницький методи.

Лекції передбачають докладне викладення матеріалу. Комплекс лекцій являє собою цільну структуру, основу на взаємодії безпосередньо лекцій із самостійним опануванням матеріалу та перманентному зв'язку між викладачем та студентом

Практичні завдання виконуються кожним студентом індивідуально та враховують результати їх виконання.

Самостійна робота студента включає роботу студентів над лекційним матеріалом, підготовку до поточного контролю, опрацювання питань, що винесені на самостійне вивчення, підготовку до практичних занять.

З метою допомоги студентам надаються консультації (індивідуальні або групові). Під час консультацій надаються рекомендації та роз'яснення складних

для самостійного осмислення питання, вирішуються складні проблеми, які виникли при самостійному опрацюванні навчального матеріалу, при підготовці до практичного заняття, підсумкового заняття або перед екзаменом.

Одним із методів навчання є опрацювання наукових статей, що стосуються актуальних проблем забезпечення економічної безпеки підприємства, це допомагає студентам бути в курсі сучасних тенденцій у цій галузі.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (вправи; практичні завдання).

2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- пізнавальні ігри (конкурси, вікторини, тощо);
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти.

Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- екзамен;
- стандартизовані тести;
- реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певної частини навчального матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацювати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи.

Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях; активність при обговоренні питань практичного заняття; результати тестування тощо.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному чи лекційному занятті відповідно до конкретних цілей теми. На всіх практичних заняттях застосовується об'єктивний контроль виконання самостійної роботи, теоретичної підготовки та засвоєння практичних навичок.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Оцінювання результатів поточного та підсумкового контролю здійснюється за національною (чотирибальною) шкалою:

- **«відмінно»** – студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання під час аналізу практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок, вільно володіє державною мовою;

- **«добре»** – студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, аргументовано викладає його; вільно розв'язує вправи, надає лаконічну відповідь майже на всі поставлені питання; але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або допускає незначні помилки під час виконання практичного завдання та самостійно їх виправляє; вільно володіє державною мовою;

- **«задовільно»** – студент в основному опанував теоретичні знання навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю, на достатньому рівні володіє державною мовою;

- **«незадовільно»** – студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає навчальний матеріал під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та допускає суттєві помилки при виконанні практичних завдань; відсутні мислення та сформованість практичних навичок.

Критерії оцінювання виконання *практичної роботи*

I. Початковий рівень (1-2 бали). Студент не опанував теоретичну частину теми, демонструє вміння виконувати частину практичної роботи і лише з допомогою викладача, порушує послідовність виконання роботи, не робить самостійно висновки за отриманими результатами.

II. Середній рівень (3 бали). Студент в основному опанував теоретичний матеріал, практичні завдання виконує за зразком або з допомогою викладача, результат роботи студента дає можливість зробити правильні висновки або їх частину, під час виконання роботи допущені помилки.

III. Достатній рівень (4 бали). Студент вільно володіє теоретичним матеріалом, самостійно виконує практичні завдання в повному обсязі з дотриманням необхідної послідовності. Правильно і самостійно робить висновок.

IV. Високий рівень (5 балів). Студент демонструє глибоку, змістовні теоретичні знання, виконує всі вимоги, передбачені для достатнього рівня, практичні завдання виконує самостійно, надає обґрунтовані висновки.

Підсумковий контроль.

Завданням підсумкового контролю є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими темами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Підсумковий контроль з навчальної дисципліни «Економічна безпека підприємства» проводиться у формі *екзамену*, згідно розкладу.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів: – поточного контролю, самостійної роботи та екзаменаційної оцінки.

Студенти допускаються до складання екзамену за умови накопичення 30-60 балів за результатами поточного контролю в балах за шкалою ЄКТС.

Максимальна кількість балів, яку отримує здобувач на екзамені – 40 балів ЄКТС.

Кінцевий результат обчислюється як сумарний бал від 60 до 100 балів (діє система накопичення балів).

У відомість обліку успішності заноситься накопичена сума балів під час семестрового контролю та кількість балів отриманих на екзамені. Сумарна кількість балів заноситься у залікову книжку студента.

Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем.

У випадку отримання здобувачем менше 60 балів (FX,F в кредитах ЄКТС) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання екзамену для ліквідації академічної заборгованості.

4.8. Визнання результатів неформальної та/або інформальної освіти

Результати навчання, отримані здобувачами вищої освіти шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в системі формальної освіти в порядку, визначеному законодавством та регламентовано ПОРЯДКОМ визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка, затвердженого вченою радою університету (протокол № 9 від 26 грудня 2022 р.). (<https://shorturl.cusu.edu.ua/6h>).

4.9. Схема нарахування балів, які отримують здобувачі

7 семестр

Поточний контроль											Екзамен Макс. -	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	Тестові завдання	Разом		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	3*5=15 балів	60	40	100

8 семестр

Поточний контроль											Екзамен Макс. -	Сума
T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	Індивідуальне завдання		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10	40	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

4.10. Перелік програмових питань для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте суть економічної безпеки підприємства як одну з основних умов його розвитку.
2. Поясніть зміст економічної безпеки як новітньої наукової системи.
3. Охарактеризуйте передумови формування економічної безпеки підприємства як наукової системи.
4. Дослідіть етапи еволюції економічної безпеки мікрорівня.
5. Розкрийте суть загроз діяльності підприємства.
6. Проведіть порівняльну характеристику понять «загроза», «небезпека» та «ризик».
7. Поясніть порядок розвитку загрози діяльності підприємства.
8. Наведіть та охарактеризуйте класифікацію загроз діяльності підприємства у вітчизняній економіці.
9. Охарактеризуйте загрози загального характеру діяльності вітчизняних підприємств та мегачинники, які їх визначають.

10. Наведіть порядок визначення видів загроз діяльності підприємства.
11. Охарактеризуйте економічну складову безпеки підприємства та способи її забезпечення.
12. Охарактеризуйте суспільно-політичну складову економічної безпеки підприємства та способи її забезпечення.
13. Охарактеризуйте суть і зміст та способи забезпечення фінансової складової економічної безпеки підприємства.
14. Поясніть суть та порядок забезпечення інтелектуальної та кадрової складової економічної безпеки підприємства.
15. Поясніть суть та порядок забезпечення науково-технологічної складової економічної безпеки підприємства.
16. Розкрийте суть інформаційної складової економічної безпеки підприємства.
17. Охарактеризуйте суть та значення екологічної складової економічної безпеки підприємства.
18. Поясніть суть силової складової економічної безпеки підприємства.
19. Сформулюйте суть нормативно-правової основи економічної безпеки держави.
20. Розкрийте зміст актуальних загроз у сфері економічної безпеки підприємства та напрями державної політики щодо їх подолання.
21. Охарактеризуйте напрями державного регулювання економічної безпеки підприємства.
22. Розкрийте суть основних повноважень органів, що здійснюють державне регулювання економічної безпеки підприємства.
23. Охарактеризуйте структуру та систему функціонування інформаційних ресурсів підприємства.
24. Поясніть суть інформаційно-забезпечувальної моделі економічної безпеки підприємства.
25. Наведіть класифікацію ризиків в системі інформаційного забезпечення безпеки підприємства.
26. Охарактеризуйте проблеми інформаційної підтримки прийняття рішень в управлінні безпекою підприємства.
27. Оцініть упровадження міжнародних стандартів фінансової звітності у практичну діяльність підприємства.
28. Опишіть досвід упровадження інформаційних систем управління на підприємствах.
29. Охарактеризуйте призначення, властивості та функції системи економічної безпеки підприємства.
30. Охарактеризуйте структуру системи економічної безпеки підприємства за функціональним підходом.
31. Поясніть підходи до побудови структури системи економічної безпеки підприємства.
32. Охарактеризуйте способи захисту системи економічної безпеки підприємства.
33. Поясніть порядок розроблення системи економічної безпеки підприємства.
34. Охарактеризуйте детермінанти системи економічної безпеки підприємства.

35. Поясніть режими функціонування системи економічної безпеки підприємства.
36. Наведіть способи імплементації системи економічної безпеки підприємства до системи управління підприємством.
37. Оцініть переваги та обмеження системи економічної безпеки підприємства як підсистеми та надсистеми у системі управління підприємством.
38. Поясніть зміст поняття «мета» та «цілепокладання» у системі економічної безпеки підприємства.
39. Охарактеризуйте індивідуальні психологічні особливості суб'єктів економічної безпеки підприємства у процедурах цілепокладання.
40. Охарактеризуйте процедури цілепокладання у системі економічної безпеки підприємства.
41. Розкрийте суть трансформації системи економічної безпеки підприємства: природа та причини.
42. Охарактеризуйте види трансформацій системи економічної безпеки підприємства.
43. Поясніть причини виникнення потреби у трансформації системи економічної безпеки підприємства.
44. Поясніть порядок управління трансформаціями системи економічної безпеки підприємства.
45. Наведіть критерії економічної безпеки підприємства та охарактеризуйте їх.
46. Охарактеризуйте якісні та кількісні показники аналізу рівня економічної безпеки підприємства.
47. Поясніть алгоритм проведення функціонального аналізу.
48. Охарактеризуйте порядок оцінювання рівня економічної безпеки підприємства.
49. Охарактеризуйте вплив інвестицій на забезпечення економічної безпеки підприємства.
50. Охарактеризуйте значення структурного підрозділу з економічної безпеки як форми об'єктивізації системи економічної безпеки підприємства.
51. Розкрийте суть імплементації структурного підрозділу з економічної безпеки до організаційної структури управління підприємством.
52. Охарактеризуйте інструментарій адаптації системи управління підприємством до імплементації системи економічної безпеки.
53. Поясніть порядок налаштування для адаптації системи управління підприємством до імплементації системи економічної безпеки моделі «айсберга».
54. Поясніть послідовність дій з імплементації системи економічної безпеки підприємства у систему управління підприємством.
55. Охарактеризуйте типи опортуністичної поведінки персоналу підприємства при створенні структурного підрозділу з економічної безпеки.
56. Поясніть призначення оцінної системи економічної безпеки підприємства.
57. Охарактеризуйте суть оцінної системи в економічній безпекології мікрорівня.
58. Охарактеризуйте проблемні питання оцінювання в економічній безпекології мікрорівня.
59. Наведіть основні підходи до оцінювання економічної безпеки підприємства.

60. Охарактеризуйте мотиви зацікавленості суб'єктів використання оцінок економічної безпеки підприємства.
61. Охарактеризуйте способи безпекозабезпечувальної діяльності підприємства.
62. Поясніть компетенції структурного підрозділу підприємства з економічної безпеки.
63. Поясніть порядок оцінювання результатів та ефективності діяльності структурного підрозділу підприємства з економічної безпеки.
64. Охарактеризуйте види рейдерства, характерні риси рейдерства в Україні.
65. Поясніть порядок ідентифікації способів рейдерських дій за його основними ознаками.
66. Охарактеризуйте превентивні способи захисту підприємства від рейдерської атаки.
67. Наведіть приклади міжнародного досвіду боротьби підприємства із рейдерським захопленням.
68. Охарактеризуйте способи захисту підприємства від рейдерського нападу.
69. Поясніть причини необхідності адаптації системи економічної безпеки підприємства до рішень органів державної влади.
70. Охарактеризуйте ознаки та причини дезорганізації безпекозабезпечувальної діяльності підприємства.
71. Охарактеризуйте суть патології системи економічної безпеки підприємства.
72. Охарактеризуйте загальні напрями усунення патології системи економічної безпеки підприємства.
73. Розкрийте сутність економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
74. Поясніть порядок забезпечення економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
75. Охарактеризуйте інструментарій забезпечення економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності.

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Нормативні документи

1. Конституція України : прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. (Редакція від 12.04.2012 р.).
2. Господарський кодекс України: від 16 січня 2003 року № 436-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
3. Податковий кодекс України: від 2 грудня 2010 року № 2755-VI // База даних Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
4. Кримінальний Кодекс України: від 10.09.2009 року № 2341-III // База даних Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

5. Цивільний Кодекс України: від 16 січня 2003 року № 435-IV // База даних Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

6. Закони України:

6.1. «Про захист іноземних інвестицій на Україні»: від 10 вересня 1991 року № 1540а-ХІІ // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1540%D0%B0-12>.

6.2. «Про захист економічної конкуренції»: від 11 січня 2001 року № 2210-ІІІ // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>.

6.3. «Про зовнішньоекономічну діяльність»: від 16 квітня 1991 року № 959-ХІІ. Редакція від 09.05.2024, підстава – 3706-ІХ // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/959-12>.

6.4. «Про інвестиційну діяльність»: від 18 вересня 1991 року № 1560-ХІІ. Редакція від 10.10.2022, підстава – 2518-ІХ // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1560-12>.

6.5. «Про режим іноземного інвестування»: від 19 березня 1996 року № 93/96-ВР. Редакція від 14.07.2023, підстава – 3557-ІХ // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/93/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

6.6. «Про акціонерні товариства» : від 17.09.2008 № 2465-ІХ. Редакція від 22.02.2004, підстава – 3587-ІХ. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України; [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20>.

7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 року № 73 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

8. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації: Наказ Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України від 26 січня 2001 року № 49/121 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>.

9. Положення про реєстр неплатоспроможних підприємств та організацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 листопада 1996 року № 1403 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1403-96-%D0%BF>.

10. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій: Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23 лютого 1998 року № 22 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98>.

Основна

1. Економічна безпека : навч. посібник. / укл. Н.С. Іванова / Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. маркетингу, менеджменту та

публ. адміністрування. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2020. 139 с. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10022448>.

2. Економічна безпека підприємства: підручник / [А.М. Дідик, О.Є. Кузьмін, В.Л. Ортинський, Г.В. Козаченко, Ю.С. Погорелов, О.В. Іляшенко та ін.]; за заг.ред. А.М. Дідика. – Львів : НУ «Львівська політехніка», ТзОВ «Видавнича групв «Бухгалтери України», 2019. – 624 с.

3. Економічна безпека підприємництва в Україні : монографія / Г. В.Ситник, Г. В. Блакита, Н. М. Гуляєва та ін. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2020. 284 с. Режим доступу : <https://knute.edu.ua/file/MjkwMjQ=/5a209ea36441d3c8a61de7c747ac385b.pdf>.

4. Іванова Н. С. Економічна безпека : навч. посібник. / уклад. Н. С. Іванова ; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. маркетингу, менеджменту та публ. адміністрування. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2020. 139 с. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10022448>.
http://elibrary.donnue.edu.ua/2312/1/2020_NP_Ivanova_Ekonom_bezpeka.pdf

5. Іванюта Т., Заїчковський А. Економічна безпека підприємства. Навч. посібник : К.: Центр навчальної літератури. 2020. 256 с.

6. Інформаційне та обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства: навч. посіб. / О. М. Левченко, Н. С. Шалімова, Т. І. Грінка, О. В. Сторожук, Кропивницький ЦНТУ, 2022. 190 с.

7. Кузенко Т. Б. Фінансова безпека підприємства : навчальний посібник / Т. Б. Кузенко, Н. В. Сабліна. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 123 с. Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/25172/1/2020-Кузенко%20Т%20Б%2С%20Сабліна%20Н%20В.pdf>.

8. Марченко О. С. Економічна безпека підприємства : навч. посіб. / О. С. Марченко ; М-во освіти і науки України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. екон. теорії. Харків : Право, 2022. 246 с. Режим доступу : https://pravo-izdat.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4710&download_id=1555.

9. Організація та управління системою економічної безпеки підприємства : навчально-методичний посібник / З. Б. Живко, О.В. Черевко, Н.В. Зачосова, М. О. Живко, О.Б. Баворовська, В.О. Занора; за ред. З.Б. Живко. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2019. 120 с. Режим доступу : https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3465/1/НМП_Організація%20та%20управління%20системою%20економічної%20безпеки%20підприємства.pdf.

10. Ярмак О. В. Економічна безпека підприємства: навчально-методичний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнесекономіка». Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 92 с.

Допоміжна

1. Економічна безпека підприємництва в Україні : монографія / Г. В. Ситник, Г. В. Блакита, Н. М. Гуляєва та ін. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2020. 284 с.

2. Каранфілова Ю. В. Показники та критерії економічної безпеки підприємства / Ю. В. Каранфілова ; наук. кер. Н. С. Згадова, Ю. А. Работін // Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді : тези

III Всеукр. студент. наук.-практ. конф., Одеса, 6–7 квіт. 2021 р. / Одес. нац. акад. харч. технологій. Навч.-наук. ін-т прикладної економіки і менеджменту ім. Г. Е. Вейнштейна. Одеса, 2021. С. 229-230.

3. Мельник С.І. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: «Растр-7», 2020. 384 с.

4. Панченко В. А. Методичний базис управління економічною безпекою підприємницького сектора національної економіки. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 5. Том 1. С. 103-107. <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/11/2022-310-16.pdf>.

5. Панченко, В.А. Управління інформаційною безпекою держави та підприємств: правові та організаційні аспекти. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. № 1(21) 64. С. 103-109. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38493/1>.

6. Панченко В. А., Панченко О. П. До питання аналізування фінансово-економічної безпеки підприємницького сектору. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 3. С. 79-86. <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/69/93>

7. Панченко В. А., Панченко О. П. Методико-прикладні засади Управління конкурентними позиціями підприємницького сектора України. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2022. Том 7. № 3. С. 69-74. http://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2022/12/ujae_2022_r03_a9.pdf

8. Панченко В. А. Управління життєздатністю в системі економічної безпеки підприємств. *Modeling the Development of the Economics Systems*. 2022. № 3. С. 127-132. <https://mdes.khmnu.edu.ua/index.php/mdes/article/view/91/79>.

9. Птащенко Л. О. Стратегічне та інноваційне забезпечення розвитку системи економічної безпеки підприємства: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2018. 320 с. https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/55883/1/Shashyna_Tulchynska_np_ebp.pdf.

10. Рогоза М.Є., Кузьменко О.К., Кропивка О.Г., Інформаційна безпека підприємства: сутність, технологія забезпечення, методи оцінки та моделі / Соціально-економічний розвиток України: моделі, механізми, стратегії: монографія / М.Є. Рогоза, В.І. Перебийніс, К.Ю. Вергал, О.К. Кузьменко, Ж.А. Кононенко, Г.В. Карнаухова, Г.А. Рижкова, В.М. Чубай та ін.; за наук. ред. д.е.н., проф. М.Є. Рогози Полтава, ПУЕТ, 2021. – С.125-146; <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/11429>

11. Рогоза М. Є., Перебийніс В.І., Кузьменко О. К., Карнаухова Г. В., Управління економічною безпекою: аналітико-інформаційний аспект діагностики та прийняття рішень/ М. Є. Рогоза ,В.І. Перебийніс, О. К. Кузьменко, Г. В. Карнаухова // *Економічний вісник Донбасу.-Київ*, 2021/№ 2(64).С. 69-77.- DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-2\(64\)-69-77](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-2(64)-69-77); режим доступу: [http://www.evd-journal.org/download/2021/2\(64\)/07-Rogoz.pdf](http://www.evd-journal.org/download/2021/2(64)/07-Rogoz.pdf).

12. Розвиток бізнес-середовища в Україні: окремі аспекти правового забезпечення: монографія / за ред. О. О. Дмитрик, К. О. Токаревої. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2019. 203 с.

13. Смірнов О.Г. Правова охорона комерційної таємниці та ноу-хау: деякі проблемні аспекти. *Юридичний вісник*. 2022. № 3 (64). С. 138 – 145.

14. Тульчинська С. О., Солосіч О. С. Теоретичні та прикладні аспекти організації рейдерської діяльності як ключова загроза забезпеченню силової

складової економічної безпеки підприємства. Ефективна економіка. 2020. № 12. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8392>.

15. Шмалій Л.В. Економічна безпека підприємства: сучасні проблеми забезпечення. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2019. № 1 (27). URL: <http://journals.dut.edu.ua/index.php/emb/article/view/2095>.

5.2. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій.
2. Завдання для практичних занять.
3. Завдання для самостійної роботи.
4. Тестові завдання.

5.3. Інформаційні ресурси (перелік інформаційних ресурсів)

1. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua>
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Державної податкової служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tax.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mof.gov.ua/uk>
6. Офіційний сайт Рахункової палати України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rp.gov.ua/home/>

5.4. Програмне забезпечення освітнього компонента

1. Загальне програмне забезпечення, до якого входить пакет програмних продуктів Microsoft Office
 - Microsoft PowerPoint;
 - Microsoft Word;
 - Microsoft Excel.
2. Глобальна мережа Internet.

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка».

Примітки:

1. Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом закладу вищої освіти і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролів.
2. Розробляється викладачем. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри і затверджується завідувачем кафедри.
3. Формат бланка – А4 (210×297 мм).